

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 347/08-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., K., zastúpeného advokátom JUDr. M. J., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 21 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresnej prokuratúry Košice II č. k. 2 Pv 1209/2007-7 zo 4. apríla 2008, postupom Krajskej prokuratúry v Košiciach a jej prípisom č. k. 1/1 KPt 344/2008-9 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a jej prípisom č. k. IV/4 GPt 57/08-10 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. septembra 2008 doručená sťažnosť M. B., K. (ďalej len sťažovateľ), zastúpeného advokátom JUDr. M.

J., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 21 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 2 Pv 1209/2007-7 zo 4. apríla 2008 (ďalej len „uznesenie zo 4. apríla 2008“), postupom Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) a jej prípisom č. k. 1/1 KPt 344/2008-9 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) a jej prípisom č. k. IV/4 GPt 57/08-10.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, „...s T. B. sme boli manželia. Kúpnu zmluvou zo dňa 16. septembra 1999 sme nadobudli do bezpodielového spoluvlastníctva manželov 3 izbový byt č. 1 na 1. poschodí bytového domu... v K. Vklad kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností bol povolený Okresným úradom Košice II dňa 20. októbra 1999. Rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 7. apríla 2006, č. k. 42C/369/2005-22 bolo naše manželstvo rozvedené. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 3. mája 2006. Už v mesiaci august 2005 odišla T. B. z predmetného bytu a odstáhovала si všetky svoje veci. Do 25. augusta 2007 B. v byte nebola, nemala od bytu kľúč, nestarala sa o byt ani po právnej stránke (neplatila splátky úverov na zakúpenie bytu, nehradila náklady na údržbu bytu a pod.).“.

Dňa 28. septembra 2007 podal sťažovateľ na Obvodnom oddelení Policajného zboru v Košiciach Sídliisko KVP (ďalej len „obvodné oddelenie PZ“) trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania prečinu porušovania domovej slobody formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 194 ods. 1 a 2 písm. a), b) a c) Trestného zákona pre skutok, ktorého sa dopustili T. B. , N. B. a O. M. tak, že „v K. 25. augusta 2007 v čase od 13.00 hod. do 13.30 hod. po vzájomnej predchádzajúcej dohode spoločne vnikli do bytu č. 1 na 1. poschodí bytového domu... a to nezisteným spôsobom po prekonaní vchodového zámku dverí, čím neoprávnene vnikli do obydľia poškodeného M. B... K. a následne v obydlí poškodeného všetci menovaní neoprávnene zotrvali dodnes.“.

Uznesením obvodného oddelenia PZ sp. zn. ORP-4113/KV-KE-2007 z 26. októbra

2007 začal poverený príslušník trestné stíhanie pre prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona.

Uznesením obvodného oddelenia PZ sp. zn. ORP-4113/KV-KE-2007 z 25. februára 2008 (ďalej len „uznesenie z 25. februára 2008“) bolo zastavené trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku z dôvodu, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Proti predmetnému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť okresnej prokuratúre, ktorú odôvodnil okrem iného tým, že *„Ani tá skutočnosť, že T. B. je spoluvlastníkom bytu nie je dostatočná na to, aby ju oprávňovalo násilne vniknúť do cudzieho obydľia, ktoré u poškodeného predstavuje predmetný byt. Trestný zákon chráni domovú slobodu a to proti komukoľvek a to aj proti vlastníkovi (spoluvlastníkovi) bytu.“*. Zároveň uviedol, že podľa jeho názoru *«...objektom trestného činu porušovania domovej slobody je domová sloboda a nemožno zásah do domovej slobody zhojiť nezákonným postupom pri uplatňovaní vlastníckych (resp. spoluvlastníckych) práv. Pokiaľ ide o konanie N. B. a A. M... vnikli do obydľia poškodeného M. B. neoprávnene. Znak skutkovej podstaty „neoprávnene“ vyplýva z občianskeho hmotného práva. Za oprávnené vniknutie do bytu nemožno v žiadnom prípade považovať to, že s týmto vniknutím do bytu vyslovila súhlas T. B. ako bezpodielová spoluvlastníčka bytu.»*. Okresná prokuratúra túto sťažnosť uznesením zo 4. apríla 2008 zamietla ako nedôvodnú.

Následne sa sťažovateľ podnetom z 25. apríla 2008 domáhal na krajskej prokuratúre podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) preskúmania postupu okresnej prokuratúry a jej uznesenia zo 4. apríla 2008. V podnete sťažovateľ uvádza, že orgány činné v trestnom konaní stotožnili ochranu domovej slobody s ochranou vlastníckeho práva. Podľa sťažovateľa *„Takýto záver okresnej prokuratúry sa javí ako úplné nepochopenie prejednávaneho prípadu. Objektom, ktorý trestný zákon chráni pri porušovaní domovej slobody je ochrana nedotknuteľnosti obydľia. Trestné právo poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 21 ods. 1 ústavy práve vo svojom ust. v § 194 Trestného zákona.“*. Krajská prokuratúra podnet sťažovateľa odložila ako nedôvodný prípisom č. k. 1/1 KPt 344/2008-9 z 20. júna 2008.

Dňa 8. júla 2008 podal sťažovateľ generálnej prokuratúre opakovaný podnet, ktorým sa podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre domáhal preskúmania zákonnosti vybavenia jeho podnetu, ktorý krajská prokuratúra odložila a ktorý smeroval na preskúmanie zákonnosti uznesenia prokurátorky okresnej prokuratúry a postupu v konaní, ktoré napadnutému uzneseniu predchádzalo, pričom vo svojom opakovanom podnete okrem iného uvádza: „Ustanovenie § 194 Trestného zákona je potrebné s prihliadnutím na čl. 154 ods. 2 ústavy (sťažovateľ mal zrejme na mysli čl. 152 ods. 4 ústavy, pozn.) vykladať a uplatňovať v súvislosti s čl. 21 ods. 1 ústavy. Okresná prokuratúra tak v označenom konaní nepostupovala a neposkytla porušenému právu sťažovateľa adekvátnu ochranu. V tejto súvislosti Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) už uviedol, že obsahom pozitívneho záväzku štátu vo vzťahu k právam a slobodám občana je povinnosť podniknúť opatrenia na ochranu práv, ktoré v ústave priznal občanovi (II. ÚS 8/96).“ Generálna prokuratúra prípisom č. k. IV/4 GPt 57/08-10 z 5. septembra 2008 oznámila sťažovateľovi, že jeho opakovaný podnet ako nedôvodný odkladá.

Na základe týchto skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vyhlásil tento nález:

„1. Základné právo M. B. na nedotknuteľnosť obydľia podľa čl. 21 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na rešpektovanie obydľia podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresnej prokuratúry Košice II zo dňa 4. apríla 2008, č. k. 2 Pv 1209/2007-7, postupom Krajskej prokuratúry v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1/1 KPt 344/2008 a odložením podnetu na preskúmanie postupu Okresnej prokuratúry Košice II, postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/4 GPt 57/08-10 a odložením opakovaného podnetu porušené bolo.

2. Uznesenie Okresnej prokuratúry Košice II zo dňa 4. apríla 2008, č. k. 2 Pv 1209/2007-7 sa zrušuje.

3. M. B. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 150.000 Sk, ktoré sú mu Okresná prokuratúra Košice II, Krajská prokuratúra v Košiciach a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky povinné vyplatiť spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. M. B. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 6.734 Sk, ktoré sú mu

Okresná prokuratúra Košice II, Krajská prokuratúra v Košiciach a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky povinné vyplatiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu. “

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť návrhu ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť

porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 124/03).

Podľa čl. 21 ods. 1 ústavy obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné na posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 215 ods. 1 Trestného poriadku prokurátor zastaví trestné stíhanie, ak nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Podľa § 215 ods. 4 Trestného poriadku zastaviť trestné stíhanie podľa odseku 1 je oprávnený aj policajt, ak nebolo vznesené obvinenie.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

Podľa § 190 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie policajta prokurátorovi, ktorý vykonáva nad prípravným konaním dozor,

a ak ide o sťažnosť proti uzneseniu, ku ktorému dal tento prokurátor súhlas alebo pokyn, jeho prostredníctvom nadriadenému prokurátorovi.

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.

Podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona kto neoprávnene vnikne do obydlia iného alebo tam neoprávnene zotrvá, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky. Podľa § 194 ods. 2 Trestného zákona odňatím slobody na jeden až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) prekonaním prekážky, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu,
- c) najmenej s dvoma osobami, alebo
- d) z osobitného motívu.

III.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojho základného práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 ústavy a práva na rešpektovanie obydlia podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru uznesením okresnej prokuratúry zo 4. apríla 2008, postupom krajskej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1/1 KPt 344/2008 a odložením podnetu na preskúmanie postupu okresnej prokuratúry, postupom generálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. IV/4 GPt 57/08 a odložením opakovaného podnetu.

Z argumentácie sťažovateľa v uvedenej sťažnosti vyplýva, že k porušeniu označených práv malo dôjsť

- uznesením okresnej prokuratúry zo 4. apríla 2008 o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu obvodného oddelenia PZ z 25. februára 2008, ktorým bolo trestné stíhanie zastavené,

- postupom okresnej prokuratúry, ktorá tým, že ustanovenie § 194 Trestného zákona s prihliadnutím na čl. 154 ods. 2 ústavy (sťažovateľ mal zrejme na mysli čl. 152 ods. 4

ústavy, pozn.) nevykladala a neuplatňovala v súlade s čl. 21 ods. 1 ústavy, neposkytla sťažovateľovi adekvátnu ochranu,

- postupom krajskej prokuratúry, ktorá odložila podnet sťažovateľa, ktorým sa domáhal preskúmania postupu prokurátora okresnej prokuratúry,

- postupom generálnej prokuratúry, ktorým odložila opakovaný podnet sťažovateľa.

1. K namietanému porušeniu základného práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 ústavy a práva na rešpektovanie obydlia podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením okresnej prokuratúry zo 4. apríla 2008, postupom krajskej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1/1 KPt 344/2008 a odložením podnetu na preskúmanie postupu okresnej prokuratúry

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade bol sťažovateľ oprávnený požiadať o preskúmanie postupu a uznesenia okresnej prokuratúry zo 4. apríla 2008 podnetom podľa § 31 a nasl. zákona

o prokuratúre, pričom o tomto podnete bola oprávnená rozhodnúť krajská prokuratúra. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal v oboch prípadoch k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojho základného práva, o ktorých bola oprávnená rozhodnúť krajská prokuratúra (a ktoré aj využil), čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Pokiaľ ide o uznesenie zo 4. apríla 2008, ktorým okresná prokuratúra zamietla sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu obvodného oddelenia PZ z 25. februára 2008, ktorým bolo zastavené trestné stíhanie proti neznámemu páchatelovi, ústavný súd poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutie sp. zn. 7 Tz 64/80), v zmysle ktorej právoplatné uznesenie o zastavení trestného stíhania len tzv. vo veci (proti neznámemu páchatelovi) nevytvára prekážku rei iudicatae a trestné stíhanie, ak nie sú iné prekážky, možno kedykoľvek začať bez zrušenia takéhoto zastavujúceho uznesenia, ako aj na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej sa sťažovateľ môže domáhať podnetom adresovaným generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), aby tento uplatnil svoju právomoc a vo veci, v ktorej bolo rozhodnutiami nižších zložiek prokuratúry zastavené trestné stíhanie proti neznámemu páchatelovi (trestné stíhanie „vo veci“), nariadil svojim záväzným pokynom začatie trestného stíhania, ak dospel k záveru, že postup nižších zložiek prokuratúry alebo ich rozhodnutia boli v rozpore so zákonom (mutatis mutandis III. ÚS 127/04).

Z uvedeného vyplýva, že aj vo vzťahu k namietanému uzneseniu okresnej prokuratúry zo 4. apríla 2008 mal sťažovateľ k dispozícii účinný právny prostriedok ochrany svojich práv (podnet adresovaný generálnemu prokurátorovi), čo aj v tomto prípade vzhľadom na princíp subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva postupom a uznesením okresnej prokuratúry zo 4. apríla 2008 z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ namieta postup (spôsob), akým preskúmala krajská prokuratúra jeho podnet na preskúmanie uznesenia

okresnej prokuratúry zo 4. apríla 2008 a postupu v konaní, ktoré napadnutému uzneseniu predchádzalo.

Aj námietky sťažovateľa proti postupu krajskej prokuratúry ústavný súd posudzoval z hľadiska subsidiarity svojej právomoci rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Z § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre vyplýva, že podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že podľa svojej doterajšej stabilizovanej judikatúry považuje opakovaný podnet za účinný prostriedok ochrany základných práv (mutatis mutandis IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05, II. ÚS 171/06). V danom prípade bol teda sťažovateľ oprávnený opakovaným podnetom domáhať sa preskúmania postupu okresnej prokuratúry vo veci sp. zn. 2 Pv 1209/2007, ako aj postupu krajskej prokuratúry pri preskúmaní jeho podnetu z 25. apríla 2008, čo sťažovateľ aj využil a zopakoval podaním z 8. júla 2008. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal vo vzťahu k svojim námietkam proti postupu okresnej prokuratúry aj krajskej prokuratúry pri preskúmaní svojho podnetu k dispozícii účinný právny prostriedok ochrany základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, o ktorom bola oprávnená rozhodnúť generálna prokuratúra (a ktorý aj využil), čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva postupom krajskej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1/1 Kpt 344/2008 z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 ústavy a právo na rešpektovanie obydlia podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom generálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1/1 KPt 344/2008 a odložením opakovaného podnetu

Zo sťažnosti a predložených príloh vyplýva, že sťažovateľ sa na generálnu prokuratúru obrátil opakovaným podnetom z 8. júla 2008 podľa § 34 a nasl. zákona o prokuratúre, ktorým sa domáhal preskúmania zákonnosti vybavenia jeho podnetu adresovaného krajskej prokuratúre, ktorým odložila podnet na preskúmanie zákonnosti uznesenia okresnej prokuratúry zo 4. apríla 2008 a postupu v konaní, ktoré napadnutému uzneseniu predchádzalo.

Na opakovaný podnet sťažovateľa reagovala generálna prokuratúra prípisom z 5. septembra 2008 č. k. IV/4 GPt 57/08-10, v ktorom konštatovala, že podnet nie je dôvodný, a preto ho odkladá. V odpovedi na opakovaný podnet sťažovateľa generálna prokuratúra uviedla *„Nad rámec dôvodov, o ktoré opreli svoje rozhodnutie podriadené prokuratúry považujem za potrebné uviesť, že ingerencia štátu do riešenia vlastníckych vzťahov trestno-právnymi prostriedkami je krajnou možnosťou tam, kde zlyhajú ostatné prostriedky právnej ochrany. Takýto zásah štátu resp. jeho orgánov by musel byť odôvodnený najmä nevyhnutnosťou zabrániť resp. vyvolať adekvátny postih za konanie, ktoré je protiprávne a ktorého znaky sú uvedené v Trestnom zákone...“*

V prípade prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 Tr. zák. musia skúmať orgány činné v trestnom konaní tak naplnenie formálnych znakov takéhoto konania, ktoré sú uvedené v zákone, ako aj spôsob vykonania činu, jeho následky, okolnosti za ktorých bol spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a a závažnosť konania...

Pre naplnenie skutkovej podstaty trestného toho činu sa vyžaduje, aby páchatel' neoprávnene vnikol do obydľia iného, pričom ide o úmyselný trestný čin, čo znamená, že svojim konaním musel vedieť, že poruší zákonom chránený záujem a chcel ho porušiť.

V prvom rade sa v danom prípade nedá urobiť záver o neoprávnenosti vniknutia do obydľia iného, pretože T. B. je spoluvlastníčkou bytu. Jej vlastnícke právo bolo založené v súlade so zákonom... Z trestno-právneho hľadiska je irelevantné, že dlhšiu dobu svoj majetok neužívala, teda v byte nebývala...

Pokiaľ vo svojom opakovanom podnete argumentujete pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť ochranu práv...

V posudzovanej trestnej veci... jednak nedošlo k naplneniu zákonných znakov skutkovej podstaty (žiadneho) trestného činu, jednak by zásah štátu prostriedkami trestného

práva nebol primeraný a adekvátny pri postupe proti vlastníkovi, uplatňujúcemu si svoje ústavné a zákonom zaručené právo.“.

Na záver generálna prokuratúra konštatuje, že „Nie je a nemôže byť úlohou polície a prokuratúry zasahovať prostriedkami trestného práva do riešenia majetkových sporov, pokiaľ prípadné z nich plynúce konflikty neprekročia hranicu trestnoprávnej zodpovednosti svojou intenzitou a následkami. V tejto veci sa nepreukázalo, že by T. B. a spol. túto hranicu prekročili.“.

Vzhľadom na obsah sťažnosti sťažovateľa bolo potrebné, aby ústavný súd skúmal existenciu ústavne relevantných súvislostí medzi napadnutým postupom generálnej prokuratúry a namietaným porušením základného práva podľa čl. 21 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, ktorými sa chráni obydlie.

Ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre zdôraznil, že niektoré články ústavy a medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách neukladajú štátu a jeho orgánom iba to, aby sa samé zdržali zasahovania do zaručených základných (ľudských) práv a slobôd, ale k tomu môže pristúpiť aj ich pozitívny záväzok zabezpečiť účinný rešpekt k nim - prijatie pozitívnych opatrení, dokonca aj v oblasti vzťahov medzi jednotlivcami (napr. II. ÚS 8/96, II. ÚS 47/97). Podľa sťažovateľa sa namietané skutočnosti týkajú takéhoto pozitívneho záväzku, a ústavný súd sa preto týmto jeho tvrdením musel zaoberať a namietané skutočnosti aj z tohto hľadiska posúdiť.

V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že obsahom pozitívneho záväzku štátu vo vzťahu k právam a slobodám občana je povinnosť podniknúť opatrenia na ochranu práv, ktoré v ústave priznal občanovi, ale súčasťou pozitívneho záväzku nie je povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorý občan žiada od štátu (II. ÚS 8/96).

Ústavný súd nezistil, že by sa generálna prokuratúra a jej podriadené prokuratúry dopustili obmedzenia niektorého z označených práv sťažovateľa (čl. 21 ods. 1 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru).

Ako už bolo uvedené, sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že *„Ustanovenie § 194 Trestného zákona je potrebné s prihliadnutím na čl. 154 ods. 2 ústavy (sťažovateľ mal zrejme na mysli čl. 152 ods. 4 ústavy, pozn.) vykladať a uplatňovať v súvislosti s čl. 21 ods. 1 ústavy. Okresná prokuratúra tak v označenom konaní nepostupovala a neposkytla porušenému právu sťažovateľa adekvátnu ochranu. V tejto súvislosti Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) už uviedol, že obsahom pozitívneho záväzku štátu vo vzťahu k právam a slobodám občana je povinnosť podniknúť opatrenia na ochranu práv, ktoré v ústave priznal občanovi (II. ÚS 8/96).“*. Z uvedeného, ako aj z celej sťažnosti sa dá nepriamo vyvodiť, že povinnosť, ktorá je obsahom pozitívneho záväzku štátu podniknúť opatrenia na ochranu práv, ktoré sú v ústave občanovi priznané, by bola podľa sťažovateľa splnená, ak by v súlade s jeho trestným oznámením bolo vznesené obvinenie T. B., N. B. a O. M., pretože podľa jeho názoru sa dopustili trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 Trestného zákona.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že nesúhlasí s dôvodmi generálnej prokuratúry, že v danom prípade sa nedá urobiť záver o neoprávnenosti vniknutia do obydľia iného, pretože T. B. je spoluvlastníčkou bytu a jej vlastnícke právo bolo založené v súlade so zákonom, keď uvádza: *«Ani s takýmto nesprávnym názorom nemôžem súhlasiť, pretože „obydlie“ nie je totožným pojmom s pojmom „byt“, tak ako „domová sloboda“ nie je totožným pojmom s „vlastníckym právom“. Generálna prokuratúra však tieto pojmy stotožnila a nepovažovala za „obydlie iného“ predmetný byt, pretože T. B. je spoluvlastníčkou bytu a teda generálna prokuratúra má za to, že B. vstupovala do vlastného obydľia. Ak by však tento záver mal byť správny, potom by nebolo rozdielu medzi bytom a obydľím. Podľa môjho názoru môže byť v jednom byte viacero obydľí a naopak, môže existovať aj byt, ktorý nepredstavuje obydlie a dokonca obydľím môže byť aj miesto na prechodné ubytovanie, napr. hotelová izba, či dokonca rekreačná chata alebo garáž. Stotožňovať pojem byt s pojmom obydlie je nesprávne a vyúsťuje do nesprávneho posúdenia veci.»*

Ústavný súd považuje za potrebné upozorniť, že nie je súčasťou sústavy orgánov činných v trestnom konaní, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom

ochrany ústavnosti, ktorý okrem iného rozhoduje o sťažnostiach namietajúcich porušenie základných práv alebo slobôd fyzických osôb alebo právnických osôb, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Cieľom uplatňovania tejto právomoci ústavného súdu nie je primárne preskúmavanie a posudzovanie právnych názorov orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd (vrátane základných práv a slobôd) fyzických osôb a právnických osôb pri výklade a uplatňovaní zákonov v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej ani preskúmavanie, či v konaní pred týmito orgánmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu tieto orgány vyvodili. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis napr. III. ÚS 38/05, III. ÚS 278/06).

Z uvedeného vyplýva, že úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či postup generálnej prokuratúry pri preskúmaní opakovaného podnetu sťažovateľa z 8. júla 2008, ktorý vyústil do odloženia podnetu sťažovateľa prípisom generálnej prokuratúry č. k. IV/4 GPt 57/08-10 z 5. septembra 2008, sa opiera o závery, ktoré sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neakceptovateľné a majúce zároveň za následok porušenie základného práva sťažovateľa.

V danom prípade je nesporné, že úlohou generálnej prokuratúry pri preskúvaní uvedených podaní sťažovateľa bolo predovšetkým preskúmať, či postup a rozhodovanie podriadených prokuratúr a polície boli správne a zákonné.

Z priloženej dokumentácie vyplýva, že okresná prokuratúra oprela svoje uznesenie zo 4. apríla 2008 o zamietnutí sťažnosti o zastavení trestného stíhania v predmetnej veci o záver, že *„Zo zisteného skutkového stavu, najmä z listinných dôkazov je zrejmé, že nedošlo ku spáchaniu prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Tr. zákona. Vyplývalo to predovšetkým zo skutočností, že bývalí manželia M. B. a T. B. sú naďalej spoločnými vlastníkami, resp. spoluvlastníkmi predmetného bytu a doposiaľ bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nebolo vysporiadané.“*

Krajská prokuratúra vo svojom prípise č. k. 1/1 KPt 344/2008-9 z 20. júna 2008, ktorým reagovala na podnet sťažovateľa na preskúmanie uznesenia okresnej prokuratúry zo 4. apríla 2008 a postupu, ktorý napadnutému uzneseniu predchádzal, uvádza, že sa stotožňuje s dôvodmi, ktoré okresná prokuratúra uviedla, pričom ďalej uvádza, že *„...za neoprávnené vniknutie do domu alebo bytu iného v zmysle § 194 Trestného zákona treba považovať každé nežiadúce, bez súhlasu alebo proti vôli oprávneného užívateľa uskutočnené vojsenie do domu alebo bytu, ktorým sa prakticky zasahuje do domovej slobody.*

Takéto vyššie uvedené zákonné podmienky však v danom prípade splnené neboli. Uvedený byt bol zakúpený 19. septembra 1999 vtedy ešte manželmi B., pričom z výpisu z Katastra nehnuteľností Košice II z 21. septembra 2007 je zrejmé, že byt je v spoluvlastníctve M. B. a T. B. v rovnakej polovici, preto ich práva a povinnosti k tejto nehnuteľnosti sú rovnaké.

Z výpovede T. B. vyplývalo, že listom z 30. júla 2007 oznámila svojmu bývalému manželovi, že sa hodlá nastáňovať do spoločného bytu, pričom ho týmto vyzvala, aby byt dobrovoľne sprístupnil do 14 dní, na čo však M. B. nijakým spôsobom nereagoval. Spolumajiteľka bytu sa domáhala uplatnenia svojho vlastníckeho práva na polícii, avšak bezúspešne. Preto bola nútená pristúpiť k násilnému otvoreniu spoločného bytu, o čom však

SMS správou upovedomila druhého spoluvlastníka bytu. Svedkyňa uviedla vo svojej výpovedi, že riadne platí nájomné a uhrádza všetky platby spojené s užívaním bytu.“.

Z prípisu generálnej prokuratúry č. k. IV GPt 57/08-10 z 5. septembra 2008, ktorým bol odložený podnet sťažovateľa adresovaný generálnej prokuratúre, vyplýva, že v postupe a rozhodnutí podriadených prokuratúr a polície nebola zistená nezákonnosť alebo pochybenie a generálna prokuratúra ich považuje za správne a zákonné. V prípise, ktorým bol podnet sťažovateľa odložený, generálna prokuratúra konštatuje, že *„Pre naplnenie skutkovej podstaty tohto trestného činu (§ 194 Trestného zákona, pozn.) sa vyžaduje, aby páchatel neoprávnene vnikol do obydlia iného, pričom ide o úmyselný trestný čin, čo znamená, že svojim konaním musel vedieť, že poruší zákonom chránený záujem a chcel ho porušiť... v danom prípade nedá urobiť záver o neoprávnenosti vniknutia do obydlia iného, pretože T. B. je spoluvlastníčkou bytu... Z trestno-právneho hľadiska je právne irelevantné, že dlhšiu dobu... v byte nebývala.“.*

Ústavný súd konštatuje, že citované dôvody a závery orgánov prokuratúry nemožno považovať za ústavne nekonformné a neudržateľné, majúce za následok porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 21 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že nikto nemá právny nárok a ani ústavnoprávny nárok na to, aby jeho podaniu (v prípade sťažovateľa trestnému oznámeniu a následne sťažnosti adresovanej okresnej prokuratúre, podnetu adresovanému krajskej prokuratúre a podnetu a opakovanému podnetu adresovanému generálnej prokuratúre) bolo vyhovené. Sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu a v nadväznosti na to ako osoba, ktorá podala podnet a opakovaný podnet generálnej prokuratúre, má zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s jeho podaniami generálna prokuratúra riadne zaoberala. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave (mutatis mutandis II. ÚS 88/99).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa rozhodol o jej odmietnutí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2008